

La tria per Andreu Loncà

FEROCITAT

A la vora de l'holocaust, la Guerra Civil espanyola és un dels assumptes que més novel·les, contes i assaigs ha produït. Aquella tragèdia no para de generar llibres. Entre els escriptors espanyols que s'han tornat a editar de bell nou, hi ha un desconegut del gran públic anomenat Manuel Chaves Nogales. Aquest periodista sevillà que dirigia *Ahora* a Madrid el 1936, escrigué uns relats en calent amb els fets que succeïen tot just a la cantonada, amb una vivacitat estremidora i mostrant molt bé la crueltat bèstia d'uns i altres –en especial, la ferocitat de les milícies republicanes–, cosa que fa que es compregui que no s'hagi reeditat fins setanta anys i escaig després de la malesa.

Publicat per primer cop a Xile el 1937, amb una edició anglesa de 1938, el llibre de Chaves Novales no obtingué pas la fortuna d'*Homenatge a Catalunya* de George Orwell; es quedà en els polsosos llimbs de les llibreries de vell.

Només l'atenció sobre altres volums seus –la seua biografia de Juan Belmonte– i l'exhumació dels seus papers, confegida per la doctora Maria Isabel Cintas Guillén, ha suscitat la reedició d'aquest volum, escrit no pas des de la reflexió quieta i benedictina, sinó des de la ploma nerviosa, roent i denunciadora del periodista que té un talent natural per a l'observació i, a més a més, no està pas encogat per una o altra ideologia. L'escriptura de Manuel Chaves és forjada en la fornal del periodisme, en el sentit primer i noble del mot: s'atreveix a mirar, s'atreveix a contar, gosa escriure el que veu i gosa imaginar el que no coneix de primera mà. En català, només pot comparar-se amb les cartes que Joan Sales escrigué a Màrius Torres. Tots dos escriptors tenen l'empremta àgil del corresponsal de guerra que sap teixir literatura bona –més cap a la crònica que no pas cap a la invenció.

Manuel Chaves Nogales era un liberal que va veure els inicis de la guerra d'Espanya, en es-

LLIBRES.

Títol: 'A sangre y fuego'

Autor: Manuel Chaves Nogales

Editorial: Libros de Asteroides

pecial la batalla de Madrid i d'Extremadura. Visqué poquets anys: nasqué el 1897 i finà el 1944, exiliat. Són magistrals els relats *Los guerreros marroquies*, un magnífic retrat realista, i el conte *Masacre, masacre*, narrant la venjança des de dins de la ciutat assetjada. Ara bé, el més excel·lent és *Bigornia*, un retrat exacte d'un proletari dels anys trenta, fi, brillant, humaníssim i sensacional.